View metadata, citation and similar papers at core.ac.uk
brought to you by CORE

iz naših knjižnica

Uređuje: Danko Škare

Scopus – nova generacija baza podataka

B. Macan
Knjižnica Instituta "Ruđer Bošković"
Bijenička c. 54, Zagreb

Uvod

Malo koji znanstvenik, kako u Hrvatskoj tako i u svijetu, nije koristio Web of Science (WoS), poznati servis koji objedinjuje Thomsonove citatne baze podataka: Science Citation Index Expanded, Social Science Citation Index i Arts and Humanities Citation Index. Godinama je WoS bio jedini izvor koji je osiguravao podatake o citiranosti radova, a tako i o mjerljivom utjecaju koji je određeni autor učinio unutar nekog znanstvenog područja.

Thomsonovi kriteriji za uključivanje časopisa u svoje citatne baze kao i u bazu podataka Current Contents (CC) oduvijek su bili strogi za hrvatske znanstvene časopise, pa je tako 2005. godine u CC uključeno svega 7 hrvatskih časopisa (od njih 7500), a u WoS njih 14 (od njih 8500). Svi oni koji godinama koriste WoS svjesni su koliko je Thomson malo ulagao u razvoj samih baza podataka, kao i u sučelja za pretraživanje koja se nisu mijenjala godinama ne pružajući korisnicima osnovne mogućnosti kvalitetnog pretraživanja. Tek je pojavom drugih citatnih baza podataka Thomson odlučio donekle unaprijediti svoje usluge, a posebice se tlo uzdrmalo pojavom Scopusa.

Scopus je donio toliko novina u svijet baza podataka, da se s pravom može reći da je preteča nove generacije baza podataka. Kao prvo, Scopus je uključio znatno više časopisa, njih 15 000 iz područja prirodnih, tehničkih, medicinskih i društvenih znanosti uključujući i petstotinjak časopisa sa slobodnim pristupom, sedamstotinjak zbornika skupova, šestotinjak publikacija tvrtki i 125 knjiga, među kojima su i, osim ostalih, kemičarima vrlo važne serije knjiga *Methods in Enzymology* i *Advances in Physical Organic Chemistry*. Od tih 15 000 znanstvenih časopisa čak je 55 hrvatskih. Scopusova tablica za ograničavanje rezultata pretraživanja daje nevjerojatno jednostavan i brz pregled u sve ono što nas zanima vezano uz neku temu, autora i sl. Scopus se jedini pozabavio problemom jednoznačne identifikacije autora te izgradio bazu podataka virtualnih identiteta – autora koji omogućavaju jednoznačno pridruživanje radova određenom autoru. Scopus gradi i normativnu datoteku časopisa koje pokriva, što će također značajno unaprijediti točnost i kvalitetu pretraživanja. Scopus je prvi ponudio pregledan tablični prikaz citiranosti pojedinog autora ili teme u definiranom rasponu godina. Još je jedna revolucionarna novost kod Scopusa, možda nedovoljno zamijećena, a to je Feedback tipka koja osigurava komunikaciju autora, bibliotekara i stručnjaka unutar Scopusovog tima. Tako autor ima po prvi put mogućnost javiti pogrešku vezanu uz svoj rad, virtualni identitet u Scopusu ili nešto drugo.

Velik Scopusov adut jest njegova usmjerenost korisniku i njegovim potrebama čemu je prilikom dvogodišnjeg razvoja posvećivana posebna pozornost. Izrađen je u suradnji s preko 300 istraživača i bibliotekara iz 21 ustanove diljem svijeta, među kojima su i Oxford University, University of Pittsbourgh, National University of Singapore i mnoge druge svjetski poznate ustanove, što je nesumnjivo jedan od razloga dobivanja tako dobro razrađenog i kvalitetnog proizvoda.

Scopusu se može pristupiti preko stranica Centra za online baze podataka (http://www.online-baze.hr), a pravo pristupa je regulirano putem validacije IP-adresa te stoga nije potrebno korisničko ime i zaporka.

Najbrži uvid u publicistiku pojedinog znanstvenog područja

Scopus posjeduje vlastito sučelje za pretraživanje koje nudi tri razine pretraživanja: osnovno, autorsko i napredno pretraživanje (Slika 1).

Rezultati pretraživanja Scopusa organizirani su u tri kategorije:

a) rezultati iz Scopusa – rezultati pronađeni u recenziranim časopisima;

b) rezultati s Weba – rezultati koje je Scirus pronašao na Internetu, a za koje je odlučio da su znanstvene i vjerodostojne i kao takve korisne za znanstvenike;

c) patenti.

Kod prikaza rezultata pretraživanja vrlo je korisna tablica za ograničavanje rezultata koja omogućuje brzi uvid i ograničavanje rezultata s obzirom na časopis/izvornik u kojem su određeni radovi objavljeni, autore, godinu objavljivanja, vrstu dokumenata i znanstveno područje koje određeni radovi pokrivaju (Slika 2**).**

Tablica za ograničavanje rezultata pretraživanja je vrlo korisna iz više razloga. Kao prvo, ona omogućuje korisniku vrlo jednostavno sužavanje rezultata pretraživanja po određenim kriterijima (npr., korisnika zanimaju samo znanstveni članci koji govore o temi "drug synthesis", a objavljeni su 2006. godine). No još je veća prednost te tablice za ograničavanje rezultata što ona omogućuje korisniku vrlo jednostavan uvid u znanstvenu literaturu koja se bavi određenom tematikom, daje mu pregled najproduktivnijih autora koji su se time bavili, jednostavan uvid u aktualnost tematike, kao i uvid u to koja vrsta radova prednjači u toj tematici te koja se sve znanstvena polja zanimaju za dotičnu temu (Slika 3).

Različiti načini uvida u citiranost

Scopus svojim korisnicima omogućuje uvid u različite vrste citiranosti: citiranost pojedinog autora, znanstvenog područja, časopisa/izvornika, radova objavljenih u određenoj godini, određene vrste radova i sve druge kombinacije koje korisnika mogu zanima-

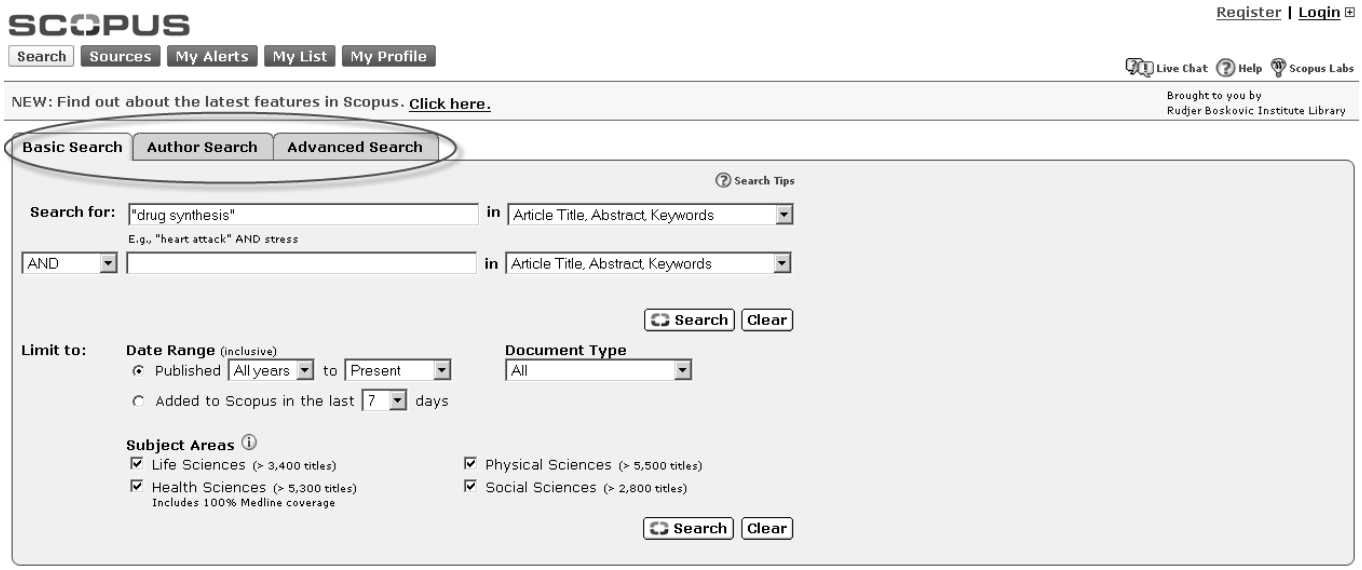

S l i k a 1 – *Scopusovo osnovno sučelje za pretraživanje*

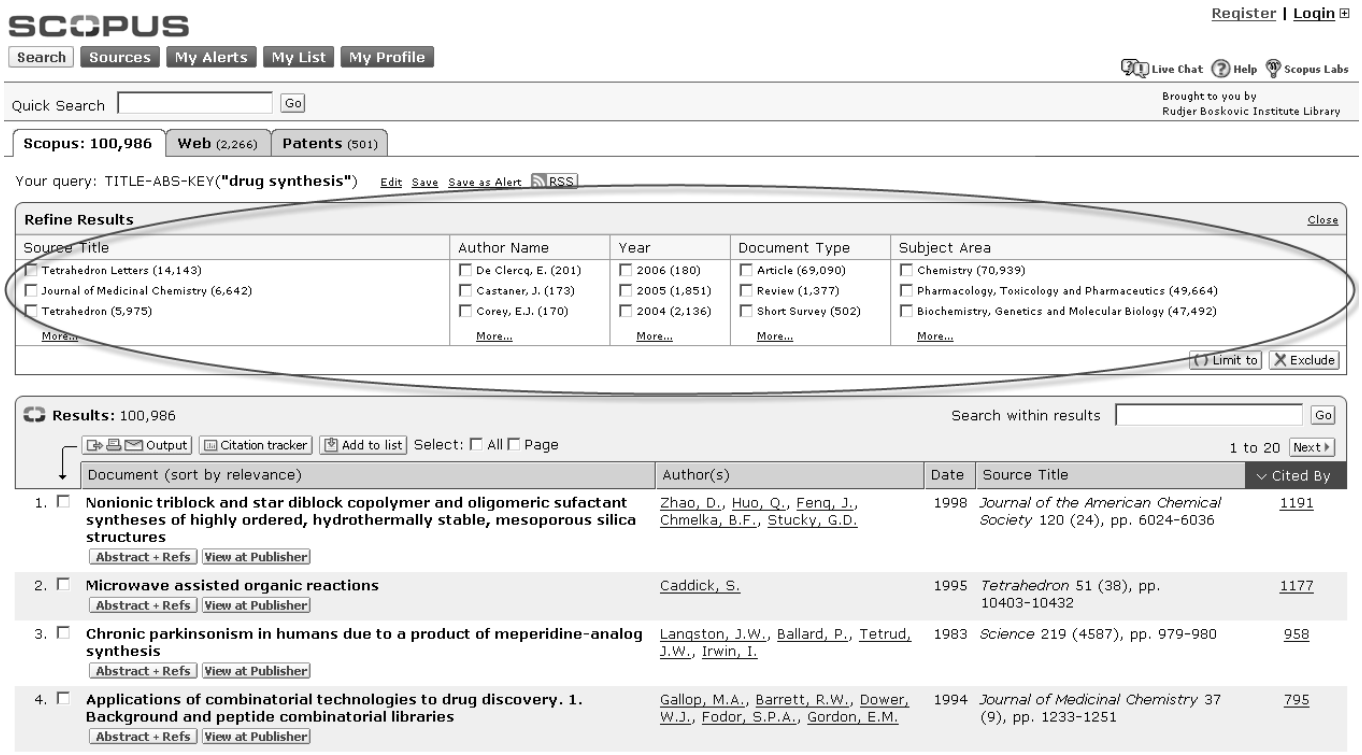

S l i k a 2 – *Organizacija dobivenih rezultata pretraživanja – tablica za ograničavanje rezultata pretraživanja po određenim kriterijima za provedeno pretraživanje po pojmu "drug synthesis"*

ti. Ovdje će ukratko biti riječi o dvije najčešće i korisnicima baze najzanimljivije vrste citiranosti.

a) Citiranost autora

U Scopusu je pretraživanje po autoru moguće provesti izravno iz osnovnog pretraživanja odabirom opcije pretraživanja samo polja autora, no omogućeno je i posebno prilagođeno pretraživanje namijenjeno samo pretraživanju po autoru (Author Search), kod kojega je Scopus donio neke novitete na tržište. Tako provedeno pretraživanje po autoru sastoji se od 2 koraka: upisivanja prezimena i inicijala imena traženog autora u polje za pretraživanje i odabira odgovarajućih virtualnih identiteta koje baza ponudi nakon što obradi upit (Slika 4 i 5).

Jedan virtualni identitet se sastoji od jedinstvenog identifikacijskog broja autora (ID), imena i prezimena, ostalih varijanti imena i prezimena kojima se dotični autor služio prilikom objavljivanja svojih radova, institucije na kojoj radi, broja radova obrađenih u Scopusu, broja radova pronađenih na webu putem Scirusa, broja citata njegovih radova, broja koautora i znanstvenog/ih područja iz kojih dotični autor objavljuje svoje radove. Scopus virtualne iden-

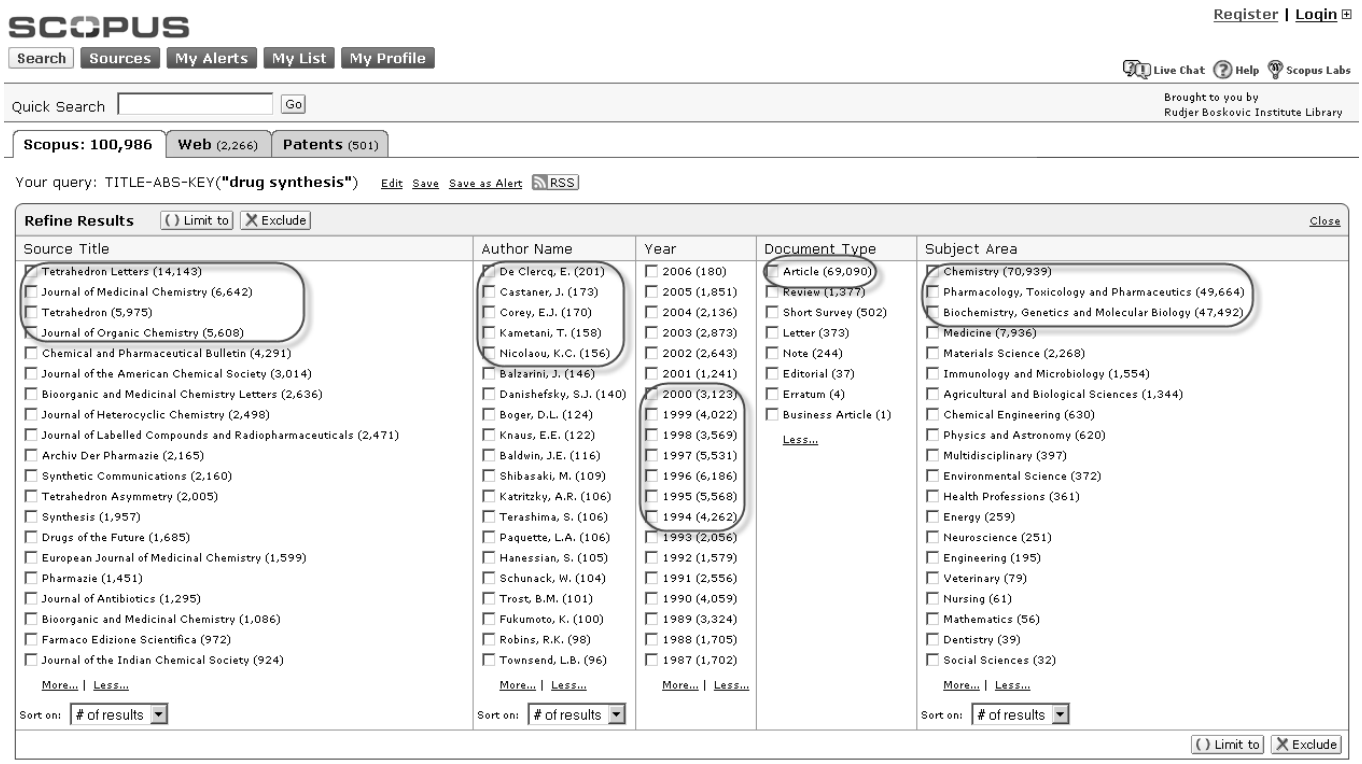

S l i k a 3 – *Tablica za ograničavanje rezultata pretraživanja dobivenih za upit "drug synthesis"*

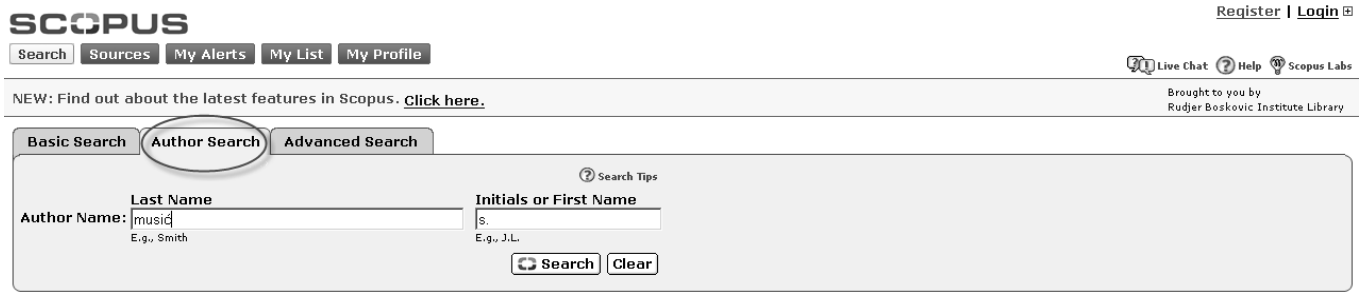

S l i k a 4 – *Prvi korak pretraživanja po autoru (Author Search) – upisivanje imena traženog autora*

titete određuje ponajprije na temelju podataka o adresi, znanstvenog područja unutar kojega pojedini autor djeluje, koautora s kojima objavljuje svoje radove te samocitata.

Kod virtualnih identiteta je važno spomenuti da jedan autor može imati više virtualnih identiteta, što je posljedica toga što je u svojoj znanstvenoj karijeri objavljivao radove iz više znanstvenih područja ili je radio u različitim ustanovama pa je baza za te radove kreirala drugi virtualni identitet. No Scopus je upravo iz tog razloga omogućio svojim korisnicima i autorima radova mogućnost da predlože administratorima baze spajanje više virtualnih identiteta u jedan, naravno, ukoliko je riječ o istom autoru (Feedback).

Virtualni identitet autora također sadrži i polje "Cited by" u kojem brojka označuje broj citata koje je autor dobio i poveznica je na sve bibliografske zapise radova koji su citirali dotičnog autora, a poveznica "Citation tracker" vodi na još jednu veliku novost koju je Scopus uveo – tablicu citata koja za pojedini rad/radove po godinama ispiše broj dobivenih citata, a svaki od tih brojeva vodi na popis bibliografskih zapisa radova koji su dotični rad/radove citirali.

Scopus također donosi još jednu vrlo korisnu mogućnost, a to je isključivanje samocitata iz ukupnog broja citata za radove pojedinih autora.

b) Citiranost područja

Jednako se tako kao i za citiranost autora može dobiti i tablica citata za određeno znanstveno područje. Dovoljno je provesti predmetno pretraživanje o nekoj temi, označiti sve ili dio dokumenata i zatražiti tablicu citata.

Isti je postupak dobivanja citatne analize i za druge kombinacije (npr., citiranost određenog časopisa/izvornika, radova objavljenih u određenoj godini, određene vrste radova i sl.) – sve što je potrebno jest prethodno provesti odgovarajuće pretraživanje i zatražiti citatnu analizu dobivenih rezultata.

Scopus također podržava i pretraživanje po citatima i to u sklopu naprednog pretraživanja uz upotrebu koda REFAUTH() i takvim je pretraživanjem moguće dobiti veću brojku citiranosti pojedinog autora jer ono kao rezultat pretraživanja prikaže i citate iz časopisa koji nisu uključeni u Scopus, pa ih pretraživanje provedeno preko autorskog pretraživanja ne uzima u obzir kod citatne analize.

Select one or more authors and click **show documents** or **citation tracker**.

Author Results: 19 Page 1 of 1

Show documents | Citation tracker | Feedback | Select: All Page

	Authors	Documents	Subject Areas	Affiliation
1.	**Music, S.** Music, S.	2 Details	Environmental Science; Earth and Planetary Sciences	Ruder Boskovic Institute
2.	**Music, S.**	1	Earth and Planetary Sciences	University of Malta
3.	**Music, S.**	1	Engineering; Physics and Astronomy	Ruder Boskovic Institute, Zagreb, Croatia
4.	**Music, S.** Music, S.	1	Medicine	
5.	**Music, S.** Music, S.	1	Medicine; Immunology and Microbiology	Wyoming Department of Health, Laramie, United States
6.	**Music, S. I.**	6 Details	Medicine; Immunology and Microbiology	University of Maryland, Div. Infect. Dis., Baltimore, United States
7.	**Music, S. I.**	1	Medicine	
8.	**Music, S. I.**	1	Medicine	
9.	**Music, S. I.**	1	Medicine	
10.	**Music, S. I.**	1	Medicine; Immunology and Microbiology	
11.	**Music, S. I.**	1	Medicine	
12.	**Music, Stan I.** Music, S. I. Music, S. Music, Stan	13 Details	Medicine; Environmental Science; Pharmacology, Toxicology and Pharmaceutics; ...	Merck and Co, Inc
13.	**Music, Stanley**	2 Details	Immunology and Microbiology; Medicine; Veterinary; ...	Merck Research Laboratories, United States
14.	**Music, Stanley**	1	Medicine; Immunology and Microbiology	Tbilisi Off. of the US C. for D. C, Tbilisi, Georgia
15.	**Music, Stanley** Music, Stanlay Music, Stanley	1	Medicine	
16.	**Music, Stanley**	1	Immunology and Microbiology; Medicine; Veterinary; ...	
17.	**Music, Svetlana**	1	Earth and Planetary Sciences; Physics and Astronomy	University of Malta, Euro-MediterraneanCtr.InsularCoast., Malta
18.	**Music, Svetozar** Music, S. Music, S. Music, Svetozar	135 Details	Materials Science; Chemistry; Physics and Astronomy; ...	Ruder Boskovic Institute, Zagreb, Croatia
19.	**Music-Milanovic, Sanja**	1	Pharmacology, Toxicology and Pharmaceutics; Medicine	Hrvatski Zavod Zajavno Zdravstvo, Croatia

Back to Top

Show documents | Citation tracker | Feedback | Select: All Page

S l i k a 5 – *Drugi korak pretraživanja po autoru – odabiranje postavljenom upitu odgovarajućih virtualnih identiteta*

Music, Svetozar

Print | E-mail

Personal

Name	Music, Svetozar		
Other formats	Music, S. Music, S. Music, Svetozar		
Author ID	7005574624		
Affiliation	Ruder Boskovic Institute	Zagreb	Croatia

Research

Documents	135 Add to list
Web Results	0
Cited By	695 Citation tracker
Co-authors	126
Subject Area	Materials Science Chemistry Physics and Astronomy Chemical Engineering Pharmacology, Toxicology and Pharmaceutics Engineering Energy Medicine Biochemistry, Genetics and Molecular Biology

The data displayed above is compiled exclusively from articles published in the Scopus database. To request corrections to any inaccuracies or provide any further feedback, please contact us (registration required).

The data displayed above is subject to the privacy conditions contained in the privacy policy.

S l i k a 6 – *Sastavni podaci koje sadrži jedan virtualni identitet*

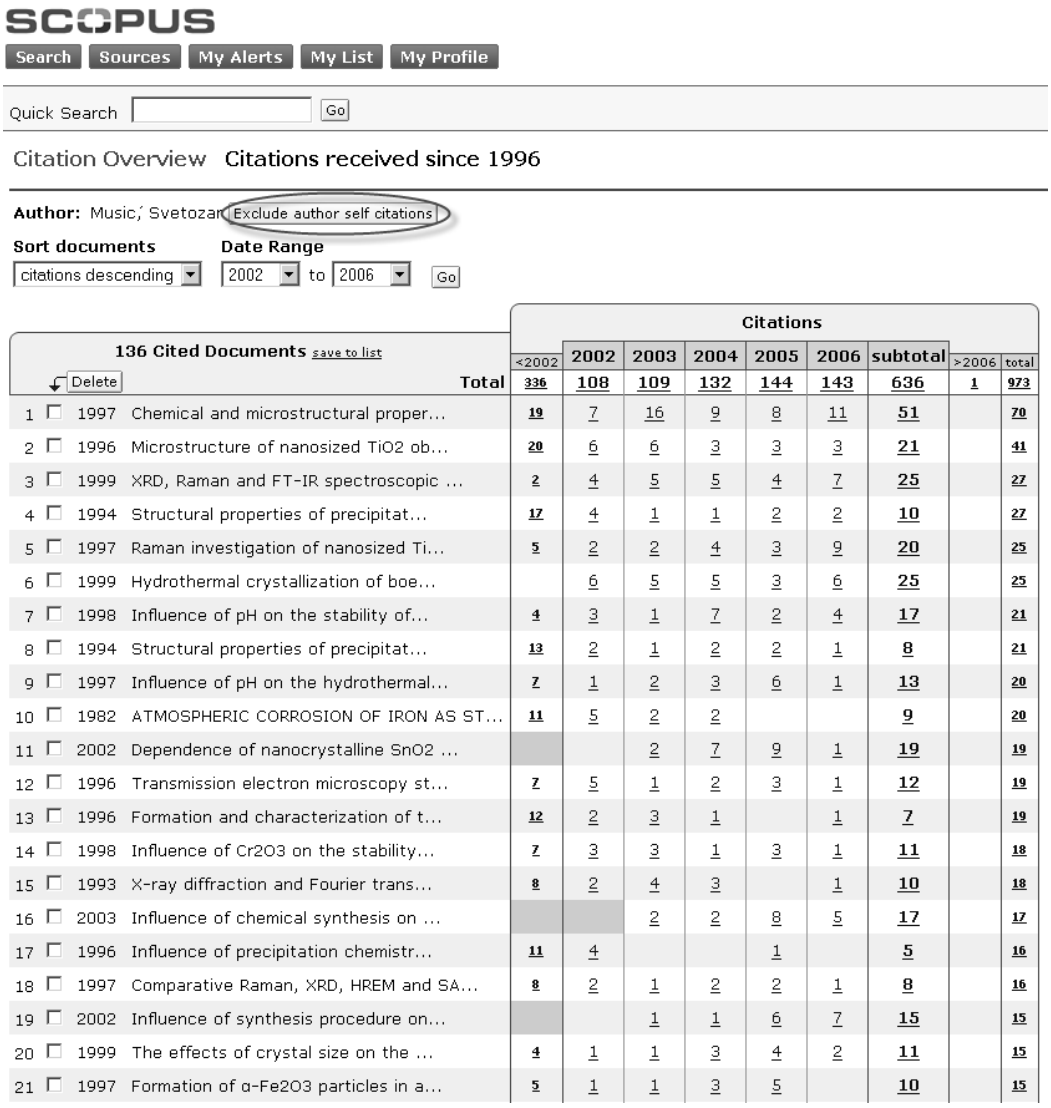

S l i k a 7 – *Primjer tablice citata (rezultati su sortirani po broju citata od najvećeg ka manjem) i mogućnost isključivanja samocitata iz ukupnog broja citata koje je pojedini autor dobio*

Ostale mogućnosti

Scopus omogućuje i ispis, pohranu i slanje odabranih rezulata pretraživanja elektroničkom poštom, kao i stvaranje osobnog popisa odabranih rezultata (Add to list). Za dodatne mogućnosti potrebno je registrirati se unutar Scopusa, čime se dobivaju još neke pogodnosti kod pretraživanja, kao što su pohranjivanje strategije pretraživanja i dobivenih rezultata, obavještavanje o promjenama od interesa u Scopusu (promjene u citiranosti, pojavljivanje novih radova od interesa) i sl. Iako je Scopus bibliografska i citatna baza podataka, on ipak svojim korisnicima pruža i mogućnost pristupa cjelovitom tekstu rada i to preko izdavačevih stranica jednostavnim klikom na poveznicu ispod bibliografskog zapisa rada (View at Publisher).

Zaključak

Može se zaljučiti da je Scopus vrlo korisna bibliografska i citatna baza podataka s mnoštvom naprednih mogućnosti. Svojim jednostavnim i intuitivnim sučeljem za pretraživanje pristupačna je i korisnicima koji nemaju previše iskustva s pretraživanjima baza podataka, a istodobno nudi i vrlo napredne mogućnosti koje će zadovoljiti i najzahtjevnije korisnike. Neke od takvih naprednih mogućnosti koje su u ovome članku spomenute su novosti kod organizacije rezultata, tablica za ograničavanje pretraživanja, uvođenje virtualnog identiteta autora, tablica citata, mogućnosti isključivanja samocitata od ukupnog broja citata izabranog autora, pristup cjelovitom tekstu rada preko izdavačevih stranica i sl. Mnoge druge mogućnosti koje Scopus pruža nisu ovdje ni spomenute. Zbog svega navedenoga je Scopus danas nezaobilazan sekundarni izvor informacija koji svojom sveobuhvatnošću odlično pokriva i znanstveno područje kemije pa je stoga i vrlo korisno pomagalo kemičarima u njihovim znanstvenim istraživanjima.

Literatura:

1. URL: http://www.scopus.com/ (15.11.2006.)
2. URL: http://www.info.scopus.com/ (15.11.2006.)